

LIETUVOS RESPUBLIKOS
 ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA
 GAUTA

2013 -11- 2 2

Nr. 1-11503

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
 AKADEMINĖS ETIKOS IR PROCEDŪRŲ KONTROLIERIAUS TARNYBA**

Biudžetinė įstaiga, Ged. mino pr. 53, III rūmai, 522 kab., LT-01109 Vilnius, tel. +370 5 2396833, el. paštas acpk@lrs.lt
 Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 303118754

2013-11-20 Nr. S-27

I _____ Nr. _____

Lietuvos Respublikos
 Švietimo ir mokslo ministerijai
 El. paštu: smmin@smm.lt

Originalas paštu nebus siunčiamas

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO 18 STRAIPSNIO
 PAKEITIMO IR PAPILDYMO 18¹, 18², 18³ STRAIPSNIAIS**

Atsižvelgiant į tai, kad Mokslo ir studijų įstatymo 18 straipsnyje reglamentuojami tik pavieniai Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus įgaliojimai, ir dauguma jų yra reglamentuojami Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatuose, manytina kad tokios principinės nuostatos, kaip kontrolieriui suteiktos teisės ir pareigos, skundų nagrinėjimo ir savo iniciatyva tyrimų atlikimo, kontrolieriaus sprendimų priėmimo ir pan., turėtų būti įtvirtintos įstatyminiame lygmenyje.

Be to, nei Mokslo ir studijų įstatyme, nei minėtuose Nuostatuose nėra nustatyto pakankamo kontrolieriaus funkcijų, įsipareigojimų vykdymo ir teisių įgyvendinimo galimybės užtikrinimo mechanizmo skundų nagrinėjimo ir savo iniciatyva tyrimų atlikimo srityje, nėra reglamentuojamas kontrolieriaus pavadavimas, atostogų ar ligos metu. Todėl siūloma Mokslo ir studijų įstatymą papildyti nuostatomis, susijusiomis su kontrolieriaus reikalavimų vykdymu, informacijos, paaiškinimų, protokolų, medžiagos, duomenų ir kitų dokumentų iš fizinių ir juridinių asmenų gavimo užtikrinimu, nustatyti terminą skundams paduoti, atsisakymo nagrinėti skundą, skundo tyrimo nutraukimo pagrindus.

18 straipsnis. Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius

1. Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius (toliau – kontrolierius) yra valstybės pareigūnas, nagrinėjantis skundus ir savo iniciatyva atliekantis tyrimus dėl akademinės etikos ir procedūrų galimo pažeidimo.

2. Kontrolierių 5 metų kadencijai skiria Seimas Lietuvos mokslo tarybos teikimu. Tas pats asmuo kontrolieriumi negali būti skiriamas daugiau kaip dvi kadencijas iš eilės. Paskirtas kontrolierius eina pareigas tol, kol paskiriamas naujas kontrolierius.

3. Kontrolieriumi skiriamas nepriekaištingos reputacijos asmuo, turintis mokslo laipsnį ir vadybinės patirties.

4. Kontrolierius vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, šiuo ir kitais įstatymais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, Europos Sąjungos teisės aktais ir kitais teisės aktais.

5. Kontrolieriaus veikla grindžiama teisėtumo, nešališkumo, teisingumo ir viešumo principais.

6. Kontrolieriaus pareigos nesuderinamos su jokiais kitomis renkamomis ar skiriamomis pareigomis valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose, taip pat su darbu juridiniuose asmenyse. Kontrolierius negali gauti kito atlyginimo, išskyrus jam nustatytą pagal einamas pareigas ir autorinį atlyginimą už kūrybinį darbą.

7. Kontrolieriaus įgaliojimai nutrūksta, kai:

1) pasibaigia įgaliojimų laikas;

2) jis atsistatydina;

3) jis miršta;

4) nedirba dėl laikinojo nedarbingumo ilgiau kaip 120 kalendorinių dienų iš eilės arba ilgiau kaip 140 dienų per paskutinius 12 mėnesių, jei įstatymų nenustatyta, kad dėl tam tikros ligos pareigos paliekamos ilgesnį laiką, arba kai kontrolierius pagal medicinos ar invalidumą nustatančios komisijos išvadą negali eiti pareigų;

5) dėl jo įsiteisėja apkaltinamasis teismo nuosprendis;

6) daugiau kaip pusė visų Seimo narių pareiškia nepasitikėjimą juo.

8. Šio straipsnio 3 dalies 4 punkte nustatytu atveju klausimą dėl kontrolieriaus įgaliojimų nutraukimo Seimas sprendžia tik tada, kai yra sveikatos apsaugos ministro sudarytos gydytojų komisijos išvada.

9. Šio straipsnio 3 dalies 1 ir 2 punktuose nustatytais atvejais kontrolierius eina pareigas tol, kol į jo vietą paskiriamas naujas kontrolierius.

10. Kai kontrolierius atostogauja arba dėl kitų priežasčių (ligos, komandiruotės, nėštumo, gimdymo, vaiko priežiūros ir pan.) negali eiti savo pareigų, Seimo sprendimu, Tarnybos organizaciniais klausimais, jį pavaduoja Seimo kontrolierius arba lygių galimybių kontrolierius.

11. Kontrolierius kartą per metus atsiskaito Seimui iki kovo 1 d. už savo ir Tarnybos veiklą.

12. Kontrolieriaus darbo užmokesčio dydį ir apmokėjimo sąlygas nustato Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymas.

13. Pasibaigus Kontrolieriaus įgaliojimų laikui, jam išmokama 2 mėnesių atlyginimo dydžio išėtinė išmoka. Kontrolieriui, atleidžiamam iš pareigų, kai jis negali eiti pareigų dėl sveikatos būklės, išmokama 3 mėnesių atlyginimo dydžio išėtinė išmoka. Kontrolieriui mirus, jo šeimai išmokama 3 mėnesių atlyginimo dydžio išmoka. Šios išmokos mokamos iš Kontrolierių įstaigai skirtų valstybės biudžeto lėšų. Atleidus Kontrolierių paties prašymu ar kai dėl jo įsiteisėja apkaltinamasis teismo nuosprendis, ar kai daugiau kaip pusė visų Seimo narių pareiškia nepasitikėjimą juo, išėtinė išmoka nemokama.

14. Kontrolieriaus veiklą užtikrina Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyba (toliau – Tarnyba). Tarnyba yra valstybės biudžetinė įstaiga. Tarnybos vadovas yra kontrolierius. Tarnybos nuostatus tvirtina Seimas.

15. Tarnybos darbuotojai padeda vykdyti jam suteiktus įgaliojimus ir šiame įstatyme numatytas funkcijas. Tarnybos darbuotojai neturi teisės atlikti išimtinai kontrolieriaus kompetencijai priskirtų veiksmų (pasirašyti dokumentų, priimti sprendimų ir pan.).

18¹ straipsnis. Kontrolieriaus įgaliojimai

1. Kontrolierius:

1) nagrinėja skundus ir savo iniciatyva atlieka tyrimus dėl fizinių ir juridinių asmenų veiksmų (veikimo ar neveikimo), kuriais pažeidžiama arba įtariama, kad gali būti pažeista, akademinė etika ir procedūros, pirmiausia akademinio sąžiningumo, akademinės laisvės, mokslo darbų vertinimo nešališkumo, lygių teisių dalyvauti konkursuose, etiškų tarpusavio santykių principai;

2) nagrinėja skundus dėl mokslo ir studijų institucijų vadovų ir padalinių administracijos vadovų piktnaudžiavimo akademinės etikos ir procedūrų srityje;

3) teikia rekomendacijas mokslo ir studijų institucijoms dėl akademinės etikos kodeksų ir kitų akademinės etikos priemonių kūrimo, įgyvendinimo ir tobulinimo;

4) teikia Seimui, Vyriausybei ir kitoms kompetentingoms institucijoms siūlymus dėl priemonių akademinės etikos ir procedūrų laikymuisi užtikrinti;

5) kaupia, nagrinėja ir apibendrina duomenis apie kontrolieriui žinomus akademinės etikos ir procedūrų pažeidimus, Mokslo ir studijų įstatymo ar mokslo ir studijų institucijų statutų, institucijų akademinės etikos kodeksų pažeidimus, taikytus administracinės atsakomybės atvejus, taip pat kitus duomenis, susijusius su akademinės etikos ir procedūrų laikymusi Lietuvoje;

6) bendradarbiauja su Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių institucijomis, tarnybomis ir organizacijomis, taip pat su tarptautinėmis organizacijomis, kitais fiziniais ir juridiniais asmenimis, nagrinėjant akademinės etikos ir procedūrų pažeidimų atvejus, pasitelkia akademinis tinklus keistis informacija apie akademinės etikos pažeidimus, pirmiausia plagijavimo ir kitus intelektinės nuosavybės teisių pažeidimus, susijusius su neteisėtu mokslo ar meno rezultatų panaudojimu, taip pat mokslinių tyrimų duomenų padirbinėjimo, klastojimo arba manipuliavimo jais atvejus;

7) teisės aktų nustatyta tvarka skatina ir remia juridinių ir fizinių asmenų bei visuomenės iniciatyvas, padedančias įgyvendinti akademinės etikos principais grindžiamas mokslo ir studijų kokybės skatinimo ir užtikrinimo priemones;

8) nuolat informuoja visuomenę apie savo veiklą, akademinės etikos priemonių taikymo padėtį Lietuvoje ir nustatytus akademinės etikos ir procedūrų pažeidimus Kontrolieriaus tarnybos interneto svetainėje ir leidinio „Valstybės žinios“ priede „Informaciniai pranešimai“;

9) atlieka kitas Kontrolieriaus tarnybos darbo ir uždavinių įgyvendinimui užtikrinti būtinas, taip pat kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas.

2. Kontrolierius vykdydamas savo pareigas turi teisę:

1) gauti iš fizinių ir juridinių asmenų informaciją, paaiškinimus, protokolus, medžiagą, duomenis ir kitus dokumentus, įstatymų nustatyta tvarka susipažinti su valstybės, tarnybos, komercinę paslaptį sudarančiais dokumentais, taip pat dokumentais, kuriuose yra informacijos apie įstatymų saugomus asmens duomenis, kurie reikalingi Mokslo ir studijų įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytiems kontrolieriaus uždaviniams įgyvendinti. Tokią informaciją asmenys privalo nedelsdami pateikti kontrolieriui;

2) kreiptis į asmenį, kurio veiksmai nagrinėjami, ir reikalauti paaiškinimo. Tokį paaiškinimą asmuo privalo pateikti per 10 darbo dienų nuo reikalavimo pateikti informaciją gavimo dienos, *jeigu reikalavime nenurodytas konkretus terminas*;

3) dalyvauti Seimo, Vyriausybės, mokslo ir studijų institucijų tarybų, senatų, kitų valdymo ar savivaldos organų posėdžiuose, pasitarimuose, taip pat komisijų ir darbo grupių veikloje, kai svarstomi klausimai, susiję su Kontrolieriaus tarnybos veikla arba kontrolieriaus atliekamam tyrimu, ir pareikšti savo nuomonę;

4) pasitelkti, kai sprendžiamos su akademinė etika ir procedūromis susijusios problemos, valstybės ar savivaldybių institucijų ir tarnybų, mokslo ir studijų institucijų specialistus, nevyriausybinių organizacijų atstovus, taip pat kitus su nagrinėjamais klausimais, vykdomais projektais ir įgyvendinamomis iniciatyvomis susijusius asmenis;

5) pasitelkti, kai atliekami tyrimai dėl akademinės etikos ir procedūrų pažeidimų, teksto analizės, grafologijos, kompiuterijos, teisės ir atitinkamos kitos mokslo krypties ekspertus, kurie teiktų išvadas dėl klausimų, susijusių su akademinė etika ir procedūromis ir atsakytų už savo išvados (išvadų) teisingumą įstatymų nustatyta tvarka; teisės aktų nustatyta tvarka sumokėti jiems už darbą;

6) organizuoti konferencijas, seminarus ir kitus renginius;

7) leisti informacinius leidinius, įkurti ir administruoti interneto svetainę, kurioje būtų skelbiama informacija apie Kontrolieriaus tarnybos veiklą, Lietuvoje taikomas akademinės etikos užtikrinimo priemones, taip pat nustatytus akademinės etikos ir procedūrų pažeidimus.

3. Kontrolieriaus siūlymą privalo nagrinėti institucija ir įstaiga ar pareigūnas, kuriems toks siūlymas adresuojamas, ir apie nagrinėjimo rezultatus informuoti kontrolierių.

4. Asmenys, trukdantys kontrolieriui atlikti savo pareigas, atsako įstatymų nustatyta tvarka.

18² straipsnis. Skundų nagrinėjimas ir tyrimų atlikimas

1. Skundai kontrolieriui teikiami raštu.
2. Skunde turi būti:
 - 1) pareiškėjo vardas, pavardė (pavadinimas) ir adresas (buveinė);
 - 2) duomenys apie akademinės etikos ir (arba) procedūrų pažeidimą;
 - 3) prašymas kontrolieriui;
 - 4) pridedamų dokumentų sąrašas;
 - 5) skundo surašymo data ir pareiškėjo (atstovo) parašas.
3. Skundams paduoti nustatomas vienerių metų terminas nuo skundžiamos veikos padarymo ar skundžiamo sprendimo priėmimo. Skundai, paduoti praėjus šiam terminui, netiriami, jeigu kontrolierius nenusprendžia kitaip.
4. Kontrolierius ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo skundo gavimo dienos priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, apie tai informuodamas pareiškėją, jeigu:
 - 1) neįmanoma pradėti tyrimo dėl duomenų trūkumo, o pareiškėjas kontrolieriaus prašymu nepateikia reikiamų duomenų;
 - 2) skundas paduotas praėjus šio straipsnio 3 dalyje nustatytam terminui;
 - 3) skunde nurodytų aplinkybių tyrimas nepriklauso kontrolieriaus kompetencijai;
 - 4) skundas tuo pačiu klausimu buvo išnagrinėtas arba yra nagrinėjamas teisme;
 - 5) dėl skundo dalyko yra priimtas procesinis sprendimas pradėti ikiteisminį tyrimą.
5. Jeigu skundo tyrimo metu paaiškėja šio straipsnio 4 dalyje nurodytos aplinkybės arba tyrimo metu išnyksta aplinkybės, dėl kurių atliekamas tyrimas, arba pareiškėjas skundą atsiima, arba gaunamas pareiškėjo prašymas netirti skundo, arba trūksta objektyvių duomenų apie padarytą pažeidimą, skundo tyrimas nutraukiamas.
6. Jeigu pareiškėjas skundą atsiima arba gaunamas pareiškėjo prašymas netirti skundo, kontrolierius gali pradėti tyrimą savo iniciatyva.
7. Kontrolierius gautą skundą išnagrinėja ir priima sprendimą ne vėliau kaip per du mėnesius. Dėl skunde nurodytų aplinkybių sudėtingumo ar dėl to, kad skundo nagrinėjimo metu prireikia gauti papildomos informacijos, skundo nagrinėjimo ir sprendimo dėl jo priėmimo terminas gali būti pratęstas.

18³ straipsnis. Kontrolieriaus sprendimai

1. Išnagrinėjęs skundą arba atlikęs tyrimą, kontrolierius priima sprendimą:
 - 1) informuoti mokslo ir studijų institucijas ir Švietimo ir mokslo ministeriją apie asmenis, padariusius akademinės etikos ir procedūrų pažeidimų;
 - 2) įpareigoti mokslo laipsnį suteikusia ir (arba) konkursą pareigoms eiti vykdžiusią instituciją atšaukti sprendimą dėl mokslo laipsnio suteikimo ir (arba) konkurso laimėtojo;
 - 3) siūlyti mokslo ir studijų institucijoms atšaukti sprendimą, priimtą remiantis akademinę etiką ir procedūras reglamentuojančiais dokumentais;
 - 4) siūlyti darbuotojui atsisakyti dalyvauti vykdomame mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) pletros projekte;
 - 5) rekomenduoti pareiškėjui dėl akademinės etikos ir procedūrų pažeidimo kreiptis į atitinkamos aukštosios mokyklos ar mokslinių tyrimų instituto akademinės etikos ir ginčų nagrinėjimo komisiją, prižiūrinčią akademinės etikos ir procedūrų laikymąsi;
 - 6) siūlyti įstatymų nustatyta tvarka panaikinti ar pakeisti teisės aktams, reglamentuojantiems akademinę etiką ir procedūras, prieštaraujančius sprendimus ar sustabdyti prieštaraujančių sprendimų galiojimą arba siūlyti priimti sprendimus, kurie nepriimti dėl mokslo ir studijų institucijų vadovų ir padalinių administracijos vadovų piktnaudžiavimo akademinės etikos ir procedūrų srityje;
 - 7) siūlyti imtis priemonių, kad būtų pašalinti akademinės etikos ir procedūrų pažeidimai, jų priežastys ir sąlygos;
 - 8) informuoti už atitinkamą sritį atsakingą instituciją apie nukentėjusius nuo akademinės etikos ir procedūrų pažeidimų asmenis (autorius);

- 9) pranešti teisėsaugos institucijoms, jei nustatomi nusikalstamos veikos požymiai;
- 10) kreiptis į teisną, jei nevykdomas kontrolieriaus įpareigojimas;
- 11) viešinti nustatytus akademinės etikos ir procedūrų pažeidimo atvejus;
- 12) pripažinti skundą nepagrįstu;
- 13) atsisakyti nagrinėti skundą;
- 14) skundo nagrinėjimą nutraukti.

2. Kontrolierius, išnagrinėjęs skundą ar savo iniciatyva atlikęs tyrimą, surašo pažymą. Pažymoje nurodoma skundo nagrinėjimo ar tyrimo metu nustatytos aplinkybės, surinkti įrodymai ir skundžiamos veikos ar sprendimo, atlikto tyrimo teisinis įvertinimas. Pažymą pasirašo kontrolierius. Kontrolieriaus pažyma pateikiama pareiškėjui ir skelbiama oficialiame Tarybos interneto tinklalapyje.

Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius

dr. Vigilijus Sadauskas